

Annie Besant

Reinkarnation & Kristendom

VisdomsNettet
www.visdomsnettet.dk

REINKARNATION & KRISTENDOM

Annie Besant

VisionsNettet
www.visionsnettet.dk

Reinkarnation & Kristendom

Af Annie Besant

(Oversættelse Thora Lund Mollerup & Erik Ansvang)

Livets gåder

Esoterisk og metafysisk forskning kan give gådefulde erfaringer og overraskende svar, og mange svar afslører nye spørgsmål. Derfor er det vigtigt at bevare et åbent sind og undgå forudfattede meninger, for det giver mulighed for at modtage lys fra alle kilder. Der er stadig behov for at løse mange af livets gåder som f.eks.:

- Hvorfor lever nogle mennesker til de bliver gamle, mens andre kun åbner øjnene for hurtigt at lukke dem igen?
- Hvorfor fødes nogle mennesker rige og andre fattige?
- Hvorfor ophober nogle mennesker rigdom for at udnytte og undertrykke andre ved hjælp af pengenes magt, mens andre, der lever i fattigdom, ofte kæmper for at hjælpe andre mennesker?
- Hvorfor er nogle mennesker åndeligt begavede, mens andre er helt uden åndelige evner?
- Hvorfor fødes nogle mennesker med etisk og moralsk sans, mens andre får brutale og endda forbryderiske tendenser i vuggealder?

Arveanlæg, der kan overføres til børn i 3-4 generationer, kan forklare meget, men det er en gåde, at gode, intelligente og moralske forældre nogle gange får et ubegavet og adfærdsvanskeligt barn – og det modsatte, at et genialt barn af og til fødes af mindre intelligente forældre og i et miljø, hvor man mindst ventede det.

Gustave Doré: Jeremias

Kirkefædrene og reinkarnationsidéen

Hvis man studerer Bibelen og de tidlige kirkefædres tekster, kan man finde steder, som tilsyneladende er overleveringer af den gamle reinkarnationsidé:

"Før jeg dannede dig i moderskød, kendte jeg dig, og før du kom ud af moderliv, helligede jeg dig, til profet for folkene satte jeg dig."

Jeremias' Bog, 1,5

Betyder det, at Gud på grundlag af forudviden valgte, hvad Jeremias skulle blive, før sjælen fik sin klædning af kød og blev født som menneske? Og vil det sige, at Gud instruerede Jeremias i den rolle, han skulle spille i den fysiske verden som profet i overensstemmelse med Guds vilje?

Til den syge ved Bethesda dam, som havde lidt i 38 år, sagde Jesus:

"Se, nu er du blevet rask – synd ikke mere, for at ikke noget værre skal ramme dig!"

Johannesevangeliet, 5,14

Elias og Johannes Døberen

Betyder det (forudsat at straffen afpasses efter forbrydelsen), at en eller anden forfærdelig synd, som han havde begået dengang han var ung og uerfaren, var årsag til den lange fysiske lidelse i dette liv? Og hvis synden blev gentaget, hvilken synd ville så resultere i en endnu værre sygdom end den næsten 40 års forfærdelige lidelse? Og hvem var synderen, som blev årsag til, at han blev født blind – ham selv eller hans forældre, for det var det, disciplene spurgte Jesus om.¹ Og man kan tilføje spørgsmålet: Havde han syndet, før han blev født og derfor fortjente straffen at fødes blind?

Var Johannes Døberen en reinkarnation af profeten Elias, som skal komme? Jesus sagde selv, at han var Elias, som faktisk var kommet.

“Se, jeg sender eder profeten Elias, før Herrens store og frygtelige dag kommer.”

Malakias' Bog, 4,5

I *Cruden's Concordance* og flere reference-bibler smelter Elias og Johannes Døberen tilsyneladende sammen i én skikkelse. I de otte vers i 1. kapitel i *Anden Kongebog* og i *Matthæusevangeliet*, 3,4 omtales bestemte ligheder og fælles karaktertræk ved deres klædedragt.

Elias ... *“var en mand i en lodden kappe med et læderbælte om lænderne,”* mens Johannes Døberen *“havde klæder af kamelhår og et læderbælte om livet”*. Begge boede i ørkenen. Elias rejste 40 dage og 40 nætter til Horeb – Guds bjerg i Sinai-ørkenen (*Første Kongebog*, 19,8). Johannes Døberen befandt sig i Judæa-ørkenen ved Jordanfloden (*Markusevangeliet*, 1,4). Deres frivillige liv i ensomhed var muligt, fordi fugle bragte dem føde. Gud sagde:

“Ravnene har jeg pålagt at sørge for føde til dig der.”

Første Kongebog, 17,4

El Greco: Johannes Døberen

Og Johannes Døberen levede på samme måde:

“Hans føde var græshopper og vilde biers honning.”

Matthæusevangeliet, 3,4

¹ *Johannesevangeliet*, 9, 2

Og frem for alt oplysningen til disciplene:

*“Og – om I vil tage imod det –
han er Elias, som skal komme.”*

Matthæusevangeliet, 11,14

Origenes

Kirkefaderen Origenes

Origenes² var en af de mest oplyste af de første kirkefædre. Han sagde, at det er en udtalelse om Johannes Døberens tidligere liv som Elias før hans forudbestemte senere inkarnation som Kristi frontløber. Origenes siger desuden i *Malakias' Bog*, 1,3 og i *Paulus' Brev til Romerne*, 9,13:

“Jakob elskede jeg, men Esau hadede jeg.”

Hvis et menneskes livsløb ikke er bestemt af de handlinger, det foretager *før* det nuværende liv, ville Gud være uretfærdig, for det vil være uretfærdigt, hvis den ældre broder skal tjene den yngre og være hadet af Gud, før Esau havde gjort noget, som kunne give anledning til Guds had.

² Origenes (185-254 e.Kr.) var kirkefader, teolog, bibelfortolker og filosof fra det græsktalende Alexandria. Hans skrifter – bl.a. en tekstkritisk udgave af Det Gamle Testamente (Hexapla), 10 bøger med kommentarer til Bibelen (Stromateis), to bøger om opstandelsen, og meget mere – er blandt de første intellektuelle forsøg på at beskrive kristendommen. Oplæringen i kristendom og i græsk litteratur fik han bl.a. af sin far Leonides og af Clemens af Alexandria. Origenes var en omstridt person og måtte i 231 flytte til Cæsarea i Palæstina efter anklager om kætteri. De synspunkter, der mødte modstand, var især hans tro på apokatastase (alle menneskers frelse), hans syn på treenigheden og hans stærkt platoniske holdning.

Origenes siger videre:

"Før verdens grundvold blev lagt, har han udvalgt os i ham til at være hellige og uden dadel for hans åsyn."

Paulus' Brev til Efeserne, 1,4

– og det forudsætter et tidligere liv, før verden var til. Hieronymus, der er enig med Origenes, taler om menneskets hvile der, hvor fornuftige skabninger bor, før de stiger ned til den lavere verden, og før de overføres fra den åndelige dimensions usynlige liv til det synlige liv i den fysiske verden. Han fortæller, at det er nødvendigt for mennesket igen og igen at få fysiske legemer, før de engang bliver fuldkommengjorte mennesker:

"Så vær da I fuldkomne, som jeres himmelske Fader er fuldkommen."

Matthæusevangeliet 5,48

Justinus Martyr³ (billedet tv.) taler også mere end én gang om sjælen, som bor i det fysiske legeme. Han mener, at Johannes Døberen havde glemt, at han havde været Elias, og det er et eksempel på, at det ikke er muligt at huske erfaringer fra det aktuelle liv, når mennesket næste gang forlader sit himmelske hjem for at inkarnere i et nyt fysisk legeme.

Clemens Romanus⁴ og andre kirkefædre omtaler reinkarnation (eller transmigrasjon eller metempsychosis, som reinkarnation blev kaldt dengang, og som i nutiden kaldes genfødsel) for at minde om den sandhed, der udtrykkes med ordene:

"I må fødes på ny."

Johannesevangeliet, 3,7

Tiden før reinkarnationsdogmet

Her er det kun muligt at præsentere dele af det bevismateriale, der stammer fra den ældste kristendom fra tiden før reinkarnationsdogmet, sådan som det engang blev opfattet. Det er ikke muligt at tage alt med, men der er gjort forsøg på at være nøjagtig i det, der siges, så man selv kan afprøve beviserne, og evt. ved egne studier at undersøge, om beviserne er valide. Emnet er ofte til debat i den filosofiske verden, og der er stor uenighed og mange indvendinger, som ofte viser sig at være baseret på uvidenhed og dogmatisme i stedet for studier.

³ Justinus Martyr (ca. 100-165) var forfatter, martyr og helgen. Han var en af de vigtigste apologeter, trosforsvarere (af kristendommen) i det 2. årh.

⁴ Clemens Romanus er også kendt som Sankt Clemens. Clemens var pave 90-97 e.Kr., og dermed Roms 4. pave. Som forfatter til 1. Clemensbrev betragtes han som De apostolske Fædre. Han blev kastet i havet bundet til et anker, der derfor er hans symbol.

Det siges, at oprindeligt blev en bestemt viden givet til disciplene. Spørgsmålet er, om reinkarnationslæren var en del af denne viden, som pga. uvidenhed er forsvundet, og dermed har nutidens kristne mistet en del af sin arv og betragter reinkarnation som en fremmed lære, selvom den engang blev betroet disciplene.

Ånd og sjæl

I den første kristne litteratur og den jødiske, der gik forud for den kristne, delte læren om reinkarnation sig i to linjer. Nogle gange understreges det faktum, at sjælen ikke blev skabt samtidig med det fysiske legeme, men at sjælens natur er evig. Eller mere præcis – at *ånden* (monaden) er evig. Hvorfor der skelnes mellem ånd og sjæl, vil man se, når reinkarnationslæren senere behandles mere indgående, sådan som den blev opfattet af de første kirkefædre. Oprindeligt talte man i almindelighed om sjælens tidligere liv, og man pointerede, at ånden (monaden) er evig, og at den kommer fra Gud. Gud skabte utallige ånder (monader), som ikke havde menneskeskikkelse, og de passerede gennem forskellige udviklingstrin og gennem forskellige verdener, indtil nogle af dem manifesterede sig i den fysiske verden. Her gennemgik de en træning, som forberedte dem til en højere udvikling, for i kraft af de erfaringer, de havde samlet, kæmpede de sig tilbage til den oprindelige renhed og enhed.

Den oprindelige lære, som her kun er periferisk beskrevet, var almindelig både hos jøderne og de første kristne. Den mere præcise og videnskabelige form, der omtales som reinkarnation – dvs. gentagne fødsler i fysiske menneskeform i den fysiske verden – finder man i nogle få af den første kirkes skrifter, men ikke i alle. I nogen tales der overfladisk om tidligere liv. I andre tales der utvetydig om gentagne fødsler i den fysiske verden. Princippet er det samme hos dem begge, nemlig at ånden, som kommer fra Gud, ikke er i besiddelse af hellighed i den forstand, at den ikke kan miste den, men at den kun er hellig på grund af sin afstamning fra Gud. Åndens oprindelige hellige natur, som skyldes dens guddommelige afstamning, kan til en vis grad og for en tid tabes. Når ånden har tabt sin oprindelige uskyld (dvs. er sænket ned på et lavere eksistensplan – kausalplanet), omtales den som *sjæl* – for sjælen er et midlertidigt stadie, der befinder sig mellem ånd og legemer. Det er sjælen, der samler erfaring. Det er sjælen, der passerer gennem Universets forskellige verdener og til sidst vender tilbage med den opsamlede erfaring til sit oprindelige guddommelige udgangspunkt.

Misforståelse af reinkarnationslæren

Når man studerer kirkefædrene, kan man se, at de meget aktivt angreb den form for reinkarnationslære, der var almindelig hos grækerne og romerne i datidens litteratur, for grækerne og romerne mente, at menneskets sjæl kan inkarnere i en dyreform, og det var den misforståelse af reinkarnationslæren, de forsøgte at bekæmpe. Men selve det faktum, at det udelukkende var den form for reinkarnationslære, de bekæmpede, styrker beviset for, at de gik ind for reinkarnationslæren i en anden form. Den opfattelse, man finder hos Platon, Pythagoras og andre, at når sjælen har nået menneskestadiet, kan den gå fra en bevidsthedstilstand som tænkende menneske til en instinktiv dyrestilstand, har intet at gøre med kirkens reinkarnationsidé og opfattelse af tidligere liv. Spørgsmålet er, om Platons eller Pythagoras' lære blev korrekt gengivet, men det er et andet emne. Her er det kun tanken at betone, at den eneste form for reinkarnation, som kirkefædrene kæmpede imod, var den, der påstod, at menneskets sjæl kan gå over i det lavere dyreriges former.

For at forstå den kristne kirkes situation dengang, er det nødvendigt at kaste et hurtigt blik på datidens jødiske miljø, og på trosforestillinger og holdninger hos det jødiske folk, for apostlene og de første disciple var naturligvis af jødisk afstamning, og det samme gælder Jesus. Jeremias' oplysning i *Det Gamle Testamente (Jeremias' Bog, 1,5)*:

"Før jeg danned dig i moderskød, kendte jeg dig, og før du kom ud af moderliv, helligede jeg dig, til profet for folkene satte jeg dig."

– omtales af adskillige kirkefædre i relation til sjælens tidligere liv. Hvis det ikke var tilfælde, ville det ikke blive omtalt her, for det kan også forklares på andre måder. Men både Origenes og Hieronymus omtaler dette vers, der handler om, at Jeremias var helliget som profet, før han blev født, som et af Bibelens beviser på sjælens tidligere liv. Origenes understreger, at guddommelig retfærdighed er umulig, medmindre en profet, der får en stor opgave i verden, har gjort sig fortjent til opgaven i kraft af sine handlinger i tidligere liv. Der er ikke grund til at spekulere mere over det, for som nævnt er det tydeligere i forbindelse med "Jakob og Esau". Desuden er der den meget direkte udtalelse i *Malakias' Bog* om, at Elias vil vende tilbage.⁵

Gustave Doré: Salomon

Visdommens Bog

Et meget interessant sted i den apokryfiske⁶ *Visdommens Bog*, som måske ikke er så kendt som de skrifter, der kaldes de kanoniske. Her taler Salomon, og han siger:

"Jeg var en dreng af god natur og modtog en god sjæl, eller rettere, fordi jeg var god, kom jeg i et ubesmittet legeme."

Visdommens Bog, 8,19-20

Han siger dermed, at sjælen eksisterer, før mennesket bliver til. Han siger også, at det var, fordi han allerede var god, at han fik et rent legeme. Når man studerer den kendte jødiske forfatter Josephus, vil man se, at han beskriver jødernes tro på den tid. Om farisæerne siger han:

"De siger, at alle sjæle er ubesmittede, og at gode menneskers sjæle kun flyttes over i andre legemer – men at slette menneskers sjæle er underkastet evig straf."

De bello Judaico: 2,8

⁵ "Se, jeg sender eder profeten Elias, før Herrens store og frygtelige dag kommer."

⁶ Apokryf stammer fra græsk og betyder "hemmelig" eller "skjult". Apokryfisk er betegnelsen på de skrifter, der er blevet fjernet fra Det Gamle og Det Nye Testamente som "uheldige" eller i hvert fald ligegyldige i teologisk forstand. Nogle apokryfe bøger har dog fået deres plads i nyere bibeludgaver, selvom de ikke sidestilles med de kanoniske skrifter – de hellige bøger til brug under gudstjenesten – mens de fleste er fjernet fra Bibelen.

Men det er ikke den eneste bemærkning Josephus kommer med om troen på sjælens reinkarnation, som var almindelig på hans tid. Et iøjnefaldende eksempel er hans tale til soldaterne, dengang de overvejede at dræbe hinanden. Efter forsvaret af fæstningen Jotapata tog Josephus tilflugt i en hule sammen med ca. 40 af sine mænd. De ønskede at dræbe hinanden for at undgå at falde i romernes hænder. Josephus sagde til dem:

"Husker I ikke, at alle rene ånder, som er i overensstemmelse med den guddommelige vilje og befaling, fortsætter livet på de smukkeste af de himmelske stjerner og med tiden igen sendes ned for at tage bolig i rene legemer – men de sjæle, der har begået selvmord, dømmes til et sted i underverdenens mørke?"

Josephus brugte argumentet overfor barske soldater for at forhindre dem i at begå selvmord, og det viser den store udbredelse af troen på reinkarnation havde i den almindelige befolkning på den tid.⁷ Reinkarnation var ikke kun et spørgsmål for filosoffer. Fra filosofernes publikationer ved man, at de både accepterede reinkarnation og underviste i emnet. Det viser, at læren dengang var almindelig udbredt blandt jøderne. I Filons⁸ skrifter ser man reinkarnationslæren som en af grundpillerne for den højt respekterede jødisk-aleksandrinske skole. Man kan derfor konkludere, at reinkarnation var almindelig vedtaget hos jøderne.

Det Nye Testamente

Efter denne korte oversigt vil det være interessant at se nærmere på *Det Nye Testamente*. Først skal der fokuseres på opfyldelsen af Malakias' profeti om profeten Elias' tilbagevenden. Det er rigtigt, at dengang Johannes Døberen fik spørgsmålet: "Er du Elias?" svarede han "nej". Men Jesus selv sagde præcis det modsatte, for han sagde: "Han er Elias, som skal komme".⁹ At Johannes Døberen svarede "nej", interesserer naturligvis de mennesker, der studerer reinkarnation. De ved, at erindringer om tidligere liv kun i meget sjældne tilfælde bevares fra dødsprocessen og frem til den nye fødsel, hvor mennesket får et nyt legeme med en ny fysisk hjerne.

⁷ Viktor Rydberg: *Forudtilværelsen*

⁸ Filon (Philon, Filo, Philo Alexandrinus, Philo Judæus) af Alexandria, (ca. 10 f.Kr.-ca. 40 e.Kr.) var græsk-jødisk filosof. Filon forsøgte at skabe en syntese af græsk og jødisk filosofi uden at sætte den jødiske arv over styr.

⁹ *Matthæusevangeliet*, 11,14

At Johannes Døberen var uvidende om sit tidligere liv, er derfor ikke et bevis mod reinkarnation. Jesus pointerede flere gange, at Johannes Døberen *var* Elias,¹⁰ og det opvejer Johannes Døberens benægtelse på et tidspunkt, hvor man ikke kan forvente, at han skulle vide det. Jesus talte derimod med fuldt overblik over fortiden.

Det er også interessant at se, hvordan karakteren gentager sig, for det må man naturligvis forvente. Begge forkyndte *retfærdighed*. Begge var målrettede og modige i kampen mod præsteskabets lovbrud. Profeten Elias' stærke og viljesfaste karakter ser man igen i Johannes Døberens store styrke og åndskraft. Lighederne i deres karakter skal kombineres med ydre lighedstegn, som også er vigtige. Og når man tilføjer de gentagne udtalelser fra Jesus selv, er det vanskelig ikke at komme til den konklusion, at Johannes Døberen *var* en reinkarnation af Elias – for ellers må man betragte *Det Nye Testamente* som upålideligt.

Carl Bloch: Jesus helbreder den blinde ved Bethesda dam

Den genfødte, der omtales i *Johannesevangeliet*, behøver ikke en dybere forklaring, for spørgsmålet fra disciplene er tydeligt:

"Hvem har syndet, ham selv eller hans forældre, siden han er født blind?"

Johannesevangeliet 9,2

Jesus svarer:

"Hverken han eller hans forældre har syndet, men det er sket, for at Guds gerninger skal åbenbares for ham."

Johannesevangeliet 9,3

Hvis man hører svaret og ikke tror på reinkarnationslæren, er man nødt til at indtage det bizarre standpunkt, at mandens forældre var fri for synd, for begge parter sidestilles: *"Hverken han eller hans forældre."*

¹⁰ *Matthæusevangeliet* 11,14 og 17,12-13

Men, hvis man ikke er interesseret i at fordreje teksten for at støtte en forudfattet mening, vil man naturlig se, at det er et svar, der er givet af en jøde til jøder, som kendte og accepterede reinkarnationslæren, for der er tale om en naturlig bekræftelse af, at den blindes blindhed hverken skyldtes synd før fødslen eller forældrenes synder.

Der er en anden tekst i *Johannes' Åbenbaring*, som nogle gange tages til indtægt for reinkarnation. Indiciet er ikke et særlig stærkt, men det hører til de tekster, der ofte bruges som bevis. Det er det vers, hvor Jesus siger:

"Den, der sejrer, ham vil jeg gøre til en søjle i min Guds tempel, og han skal aldrig mere komme bort derfra."

Johannes' Åbenbaring, 3,12

Mange mener, at *"komme bort derfra"*, som er afslutningen og den endelige sejr, refererer til sjælens cykliske "gåen ud" fra de højere sfærer, som slutter, når sjælen er blevet fuldkommen og derfor bliver *"en søjle i min Guds tempel"*.

Origenes' skrifter

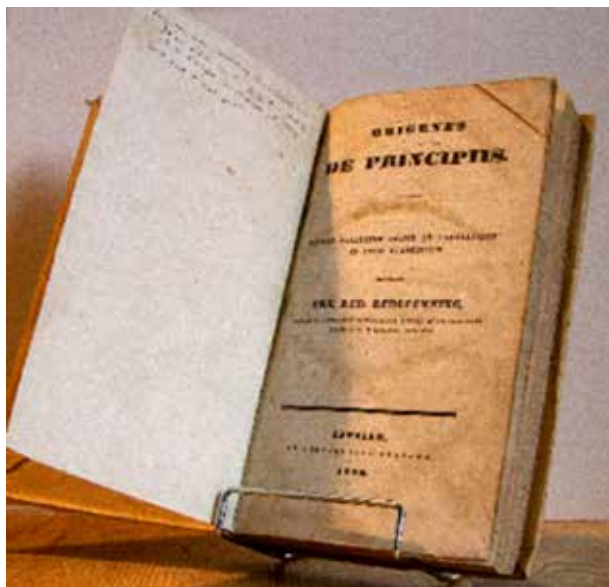
I Origenes' skrifter får man et udmærket indtryk af, hvad de første kristne lærte. Origenes havde en dyb forståelse af evolutionsprocessen. Her er det kun muligt at give et overblik. Man kan læse Origenes' beskrivelse med dens omhyggelige argumentation, hvis man har tålmodighed til selv at studere hans afhandling. Han var indforstået med evolutionssystemet. Han lærte, at alle ånder (monader) kom fra Gud, og at alle var udstyret med fri vilje. Nogle ånder blev på lysets vej, og som belønning fik de en position, der omtales som devaernes.

Andre monader, som brugte den frie vilje til at afvige fra lysets og pligtens vej, gik over i menneskeriget for i livets skole at lære at leve et retfærdigt og moralsk liv i overensstemmelse med de universelle love. Målet i menneskeriget er at genvinde den ophøjede tilstand, som monaderne ikke havde været i stand til at bevare. Atter andre brugte den frie vilje til at stige endnu længere ned for at leve et liv i ondskab – som en modstandskraft. Alle monader var oprindeligt gode og ophøjede, men de var gode, fordi de var uvidende og uerfarne – ikke i kraft af erfaringens kundskaber, viden og indsigt. Origenes gør opmærksom på, at devaer kan blive mennesker, og mennesker kan blive devaer. Og selv de onde kan igen klatre opad og blive mennesker og devaer.

En af Origenes' læresætninger, som senere blev forkastet i tider med stor uvidenhed, var læren om, at selv de værste mennesker har mulighed for udvikling og genrejsning. Origenes taler ikke om et Helvede – et univers med evig ondskab – hvor

Gud opbevarer mennesker, han ikke synes om. Og det er i store træk Origenes' lære. Her er den beskrevet i korthed og uden detaljer, for at man senere kan se, hvordan de mere detaljerede argumenter passer trin for trin.

Slutningen er altid den samme som begyndelsen

Origenes' store afhandling, *De Principiis*, er et fantastisk stykke filosofi, der er præcis i sine ræsonnementer og logisk fra begyndelse til slutning. Det er i denne afhandling, man finder de klareste udtalelser om hans opfattelse af ånd og sjæl. Han siger, at til sidst vil alle fjender blive underkastet Kristus. Og han tilføjer: Betragt slutningen som tingenes begyndelse. For slutningen er altid den samme som begyndelsen. Fordi der er en slutning på alt, så skal man forstå, at der også var en begyndelse. Derefter taler han om, at kun Gud selv er grundlæggende god. Det eneste gode – det fuldkomne gode – er Gud. Når man

træder et trin ned til de skabninger, der er skabt af Gud, er godheden kommet på et sidespor, for den er ikke længere oprindelig, naturlig og fundamental.

Derefter siger han, at Gud har givet alle monader fri vilje. Hvis de er overfladiske og undervurderer hellighed og visdom, falder monaden – *"en hurtigere, en anden langsommere, en i større grad, en anden i mindre"*, men enhver er *"selv årsag til sit fald"*. Herefter går han over til en detaljeret beskrivelse af de forskellige devaer og deres forhold til menneskeheden efter menneskehedens delvise fald. Han omtaler Johannes Døberen som et menneske, der var fyldt med Helligånden allerede i moderens liv, og han siger, at nogen måske tror, at Gud fylder enkeltpersoner med sin Helligånd og udstyrer dem med hellighed – ikke på grund af retfærdighed og efter fortjeneste, men ufortjent. Derfor er det naturligt at stille spørgsmålet:

*"Findes der mon uretfærdighed hos Gud?
Nej, langt fra!"¹¹*

Devaer og menneskehed

Når Johannes Døberen blev fyldt med Helligånden allerede i moderens liv, skyldes det udelukkende, at han tidligere havde levet et retfærdigt og moralsk liv, og derfor havde han gjort sig fortjent til denne velsignelse. Det er udgangspunktet for Origenes' argumentation, og derefter taler han mere detaljeret om sjælens vækst, og de afsnit i skriften, der hentyder til den. Han gør opmærksom på, at Gud *"fordeler alle ting efter det enkelte menneskes moralske fremskridt og fortjeneste"*, og at det er nødvendigt for at vise Guds upartiskhed og retfærdighed. Og som apostelen Paulus siger:

"Der ikke er nogen personsanseelse hos Gud."

¹¹ Paulus' Brev til Romerne, 9,14

Origenes fortæller mere om devaerne og menneskeheden: *"Den tredje orden af de fornuftige skabninger er den, der er kvalificeret af Gud til at realisere menneskeheden, dvs. de menneskesjæle, der pga. deres moralske fremskridt er optaget i deva-ordenen."* Det er de sjæle, der er skabt som *"Guds sønner"* eller *"opstandelsens børn"* og de *"sejrer i enhver kamp"*. Han tilføjer, at *"- når alle er udstyret med fri vilje og af sin egen vilje kan tillade godt eller ondt"*, vil de, der er dovne, *"befinde sig i en værre tilstand end den, de befinder sig i i øjeblikket, mens de flittige vil opnå en bedre tilstand"*.

Menneskets frie vilje

Efter en lang bevisførelse, kommer han ind på de samme vanskeligheder, som kendes i nutiden. Han siger:

"Nogle mennesker er barbarer, mens andre er oplyste. Nogle af barbarerne er primitive og grusomme, mens andre har en mildere natur. Nogle af dem lever under vedtagne love, andre lever under love af en lavere og strengere art, mens nogle igen har umenneskelige og primitive skikke i stedet for love. Og nogle er straks fra fødselsøjeblikket underkastet ydmygelse og overgreb, hvor de opdrages som slaver og er underlagt herrer, herskere eller tyranner. Nogle har sunde legemer, mens andre har syge legemer fra de første år. Nogle har svagt syn, mens andre har svag hørelse og tale. Nogle fødes i den tilstand, mens andre mister sanser på et senere tidspunkt."

Origenes spørger:

"Men hvorfor skal jeg gentage og opremse alle den menneskelige elendigheds rædsler? Hvorfor er det sådan?"

Og han fortsætter med at forklare, at årsagen til forskellighederne hos fornuftige skabninger er personlighedens frie vilje. Forskelligheder i menneskers skæbner betragter kættere som udtryk for forskelle i sjælens natur, hvorimod han selv påstår, at alle sjæle har samme natur under henvisning til den guddommelige retfærdighed. Deres argument er, at når der er store forskelle i de ydre forhold, og forskellen eksisterer allerede fra fødslen, kan den frie vilje ikke være forklaringen, (for ingen vælger hverken hvor, sammen med hvem eller i hvilken tilstand man fødes). Og når forklaringen ikke skyldes forskelle i sjælens natur, sådan at en ond sjæl inkarnerer i en ond nation og en god sjæl i en retfærdig nation, er der ikke andre forklaringer, end at valgene skyldes tilfældigheder. Og hvis man erkender det, kan man ikke længer tro, at verden blev skabt af Gud eller styret af Ham.

Guddommelig retfærdighed

Ud af denne vanskelighed ser Origenes kun én vej, der er i overensstemmelse med guddommelig retfærdighed:

"Gud betragtede det som retfærdigt at organisere sine skabninger efter fortjeneste. Derfor blev de forskellige intelligenser bragt til verden, for ved hjælp af de forskellige 'kar' eller sjæle eller intelligenser kunne Han smykke sin bolig, hvor der ikke kun skulle være kar af guld og sølv, men også af træ og ler – nogen til ære og andre til vanære. Derfor vil Skaberen aldrig handle uretfærdig i sin fordeling til hver enkelt, fordi det sker efter fortjeneste. Derfor kan lykke eller ulykke ved fødslen, eller hvad skæbnen bringer, opfattes som tilfældighed."

Han siger videre, at de livsforhold, et menneske befinder sig i, er Guds "dom" over det enkelte menneskes handlinger. Han dokumenterer sin påstand med henvisning til det kendte tilfælde med Jakob og Esau.¹²

Determinisme?

Den calvinistiske skole har brugt det som bevis på determinisme¹³ – dvs. Guds direkte forudbestemmelse af mennesket til enten evig lykke eller evig ulykke. Iflg. Origenes' lære fødes mennesket frit, og det kan ikke være forudbestemt af en andens vilje – hverken til lykke eller ulykke.

¹² Hentyder til i *Paulus' Brev til Romerne*, 9,11-13 og i *Malakias' Bog*, 1,1-3. "For at Guds beslutning, der hviler på hans udvælgelse, skulle stå fast, ikke i kraft af gerninger, men i kraft af den, der kalder, blev der, før de var født, og før de havde gjort noget godt eller ondt, sagt til hende: 'Den ældste skal trække for den yngste', som der står skrevet: 'Jakob elskede jeg, men Esau hadede jeg'." Og i *Malakias' Bog*: "Er Esau ikke Jakobs broder, lyder det fra Herren, og dog elsker jeg Jakob."

¹³ Opfattelsen af, at alt er forudbestemt.

Som følge af Guds retfærdighed er lykke og ulykke menneskets egen fortjeneste. Det ville være uretfærdigt, hvis Gud elskede Jakob og hadede Esau, før børnene var født. Udtalelsen kan kun sættes i forhold til Guds retfærdighed, hvis Esau høster frugterne af tidligere ondskab, mens Jakob høster frugterne af tidligere gode gerninger. Både Origenes og Hieronymus havde denne opfattelse. I *Brev til Avitus* siger Hieronymus:

Hieronymus

"Hvis man undersøger tilfældet med Esau, vil man se, at på grund af sine gamle synder var han dømt til et hårdt liv."

Og Origenes siger:

"Det er ikke udtryk for uretfærdighed, at Jakob fortrængte sin broder allerede i moderlivet, for hvis han var værdig til at blive elsket af Gud på grund af handlinger i et tidligere liv, så fortjente han at blive foretrukket frem for sin broder."

Retfærdighed og uretfærdighed

Han tænker på apostelens opfattelse, hvor han taler om Esaus og Jakobs fødsel: *"Findes der mon uretfærdighed hos Gud?"*¹⁴ og svaret er: *"Nej, langt fra!"* Derfor siger Origenes, at: *"Princippet kan anvendes på alle andre tilfælde, fordi skaberens retfærdighed viser sig i alle ting."*

14 Paulus' Brev til Romerne, 9,14

"Ulighed i livsforhold skaber retfærdighed ved fordeling efter fortjeneste." Det samme gælder ære og vanære. "Alle fornuftige sjæles natur er den samme, og kan sammenlignes med en klump ler. Gud former, i overensstemmelse med handlingerne i tidligere liv, en form til ære eller vanære. Uanset om de er formet til ære eller vanære, er de formet af samme lerklump med en natur, som enten skal frelses eller tilintetgøres."

"Hvis man erkender, at formen skabes af den samme pottemager¹⁵ – for det skabte forudsætter en skaber – så er der mulighed for at vælge, om man mener en god skaber, der skaber dårlige og umoralske mennesker, eller om man mener en god skaber, der skaber gode og moralske mennesker. Svaret kræver, at man vælger mellem de to alternativer. Men hvis man siger, at Gud skaber former, der enten er til ære eller vanære, på grund af tidligere årsager, går der ikke skår i Guds retfærdighed."

Og Origenes tilføjer:

"Hvis et menneske på grund af tidligere årsager blev formet til et kar til vanære i det nuværende liv og forbedrer sine veje og renser sig fra al ondskab, kan det formes til et kar til ære, som er parat til at udføre godt arbejde."

Der er tydeligt, at reinkarnationslæren bruges som forsvar for Guds retfærdighed. Hvis en sjæl kan gøres god, er det umulig for en retfærdig og kærlig Gud at skabe en ond sjæl. Men hvis man mener, at mennesker fødes som umoralske forbrydere, som findes overalt på Jorden, er man enten tvunget til at acceptere, at en fuldkommen og alkærlig Gud skaber en fordærvet sjæl og derefter straffer den, fordi den er det, han selv har gjort den til. Eller at der er tale om mennesker under udvikling, som opdrages til fuldkommenhed? Hvis et menneske i et liv fødes med en brutal og ond karakter, skyldes det, at det selv har begået fejl og derfor høster resultaterne af sin egen ondskab, for på den måde lærer det godhed og visdom.

¹⁵ Paulus' Brev til Romerne, 9,21: "Har pottemageren ikke rådighed over sit ler, så han af den samme masse kan danne et kar til ære, et andet til vanære?"

Bibelens egyptiske farao

Origenes omtaler et tilfælde med en farao. Tilfældet har skabt stor diskussion, for teksten siger, at *"faraos hjerte blev forhærdet af Gud."* Origenes pointerer, at det ikke altid er den hurtige kur, der virker bedst:

"Nogle gange resulterer det ikke i gode resultater for et menneske, hvis det helbredes alt for hurtigt, specielt hvis sygdommen lukkes inde i de indre dele af legemet, for der raser den med større styrke."

Når Gud forhærdede faraos hjerte, var hensigten at få farao til at forstå, hvor ondt han havde handlet, så han i en kommende inkarnation kan forsøge at leve et godt og retfærdigt liv.

"En god sjælelæge docerer midlet efter den sygdom, patienten er angrebet af."

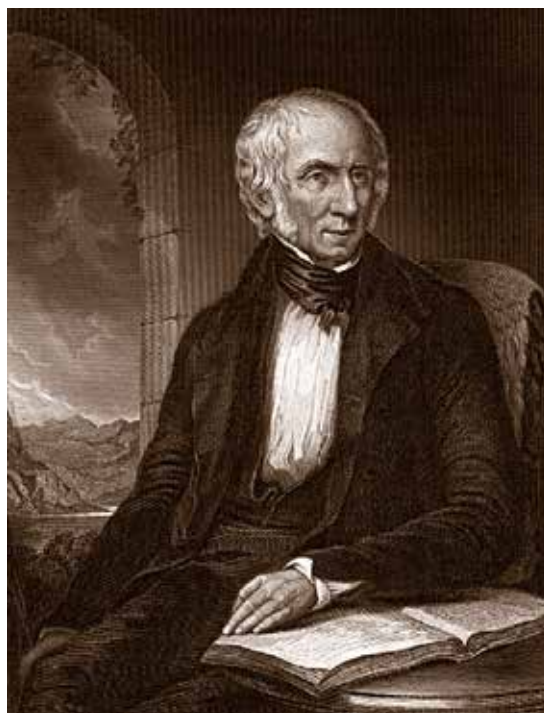
Og han tilføjer:

"Resultatet skal ses som noget, der ikke skabes pludselig, men langsomt og gradvist, for i de individuelle tilfælde sker forbedringsprocessen umærkeligt i løbet af uendelige tidsaldre. Nogle mennesker går hurtigere end andre mod fuldkommenheden, nogle følger tæt efter, mens andre går et langt stykke efter."

Af Origenes' fremstilling kan man se, hvor målrettet han fokuserer på læren om sjælens tidligere liv.

Reinkarnationslæren har heller ikke været glemte af filosoffer og digtere – et godt eksempel er de velkendte ord fra William Wordsworth (billedet th.):

*Our birth is but a sleep and a
forgetting,
The soul that rises with us,
our life's star,
Hath elsewhere had its setting,
And cometh from afar.
Not in entire forgetfulness
And not in utter nakedness
But trailing clouds of glory
do we come.
From God, who is our home.*¹⁶

Evigt liv forudsætter reinkarnation

Professor J. Ellis McTaggart holdt eksempelvis et foredrag for det Syntetiske selskab i januar 1904. Han beskrev nogle af grundene til *"– at troen på menneskets reinkarnation er mere antagelig end nogen anden form for udødelighedstro"*. Han fastholdt, at ingen tro på udødelighed kan forsvares filosofisk, hvis den ikke er baseret på læren om sjælens tidligere liv. Udødelighed *"– står eller falder med tidligere liv"*. Og han pointerede:

"Jeg forstår ikke, hvordan fremtidig eksistens kan påvises som nødvendig for et menneske, hvis fortidig eksistens ikke har været nødvendig".

Fra et filosofisk standpunkt er det logisk, at hvis man ikke anerkender, at sjælen er evig, kan man heller ikke påstå, at den eksisterer efter døden. Hvis den kræver et legeme for at blive manifesteret, vil den også holde op med at eksistere, når legemet, som er en forudsætning for dens eksistens, opløses. Hvis noget begynder, slutter det også. Kun det, som ingen begyndelse har, og som er rodfæstet i evigheden, kan være udødeligt, og det kan ikke påvirkes af det forgængelige legemes fødsler og død. Det er *det* punkt, der har betydning for en filosof.

Ingen er fuldkommen

Professor Mc. Taggart understreger, at selv de bedste mennesker ikke er parate til at komme i Himlen, når de dør. Han gør opmærksom på, at det er absurd at forestille sig, at mennesker, der er så ufuldkomne, som de i virkeligheden er, skulle være i stand til at gå direkte ind i en fuldkommen Himmel. Han siger, at hvis man tror, at man har ét liv afgrænset ved fødsel og død og *"et uendelig langt liv, der ikke er opdelt ved fødsel og død"*, tror man på en teori, der ikke har noget sidestykke i naturen.

¹⁶ *"Livet er kun søvn og forglemmelse. Sjælen – livets stjerne – som løfter sig med os, kommer fra det fjerne og går ned et andet sted. Ikke i fuldkommen glemsel. Og ikke fuldkommen nøgen. Men som herlighedens skyer udsendes vi fra Gud, og her hører vi hjemme."*

Kristendommen skal ses i nyt lys

Det er ikke tanken, at mennesker, som begyndte at læse artiklen uden at tro, skal blive omvendt og tro på reinkarnation. Hensigten er udelukkende at inspirere til tænkning og selvstudier. Tænk engang på den store moralske fordel, det ville være for religionsundervisningen, hvis reinkarnationslæren igen fik plads i kristendommen. Når man taler med forbrydere, hvad kan man så sige til dem om Guds retfærdighed og kærlighed? Hvad kan man svare, når de siger: Jeg har ikke haft mulighed for at opføre mig godt. Mine forældre lærte mig ikke, hvad der var godt og rigtig. Jeg blev opdraget under elendige forhold blandt tyve, prostituerede og alkoholikere. Jeg er kun, hvad min fødsel og opdragelse har gjort mig til.

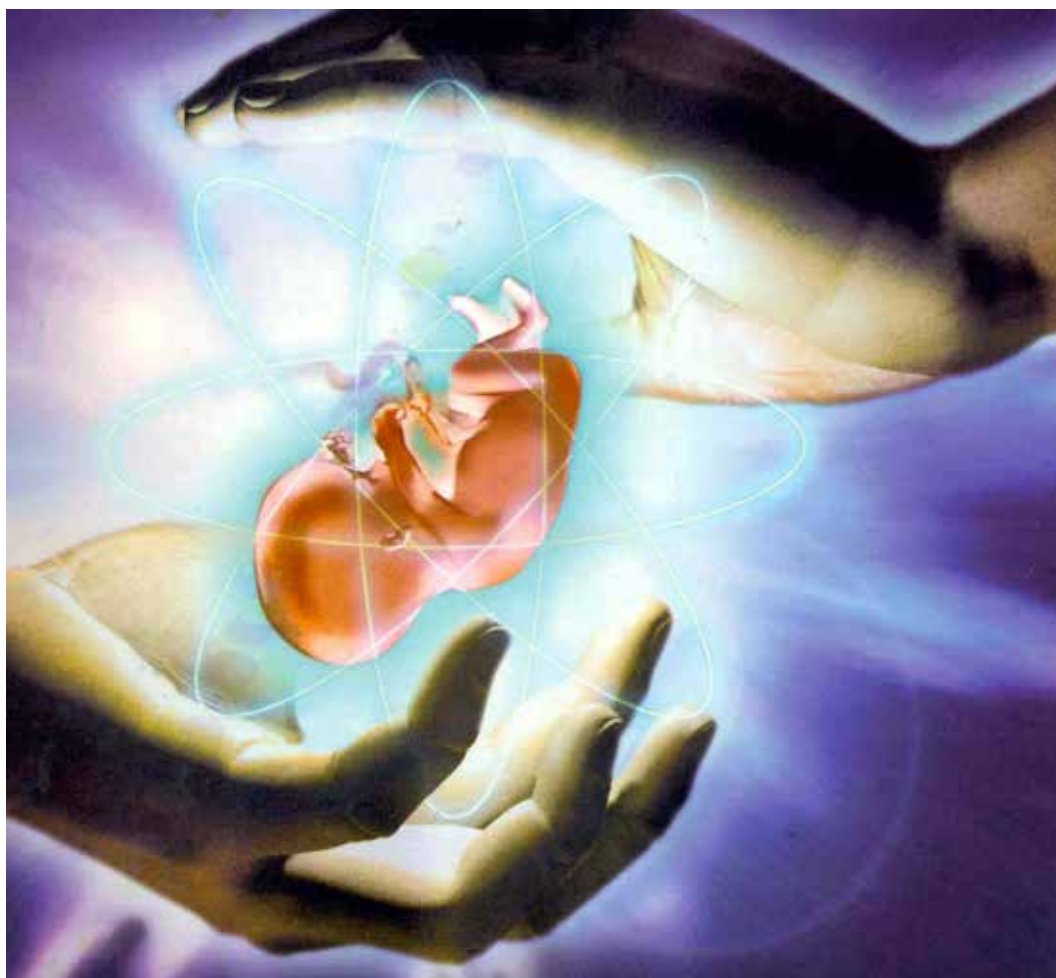
Der er kun ét logisk svar til dette menneske: At du i dine tidligere liv har gjort dig fortjent til din nuværende situation. Det, kirken kalder synd, er i virkeligheden uvidenhed og manglende erfaring. Ja, selv hos de mennesker, der ved, at det de gør, er forkert, er udtryk for mangel på erfaring, for lidelsen, der er et uundgåeligt resultat af synden, har endnu ikke gjort tilstrækkelig dybt indtryk. Indtil det sker, vil mennesket uden at vide det fortsætte med at begå synder.

Mennesket vil opnå det uopnåelige

Jesus sagde: *"Så vær da I fuldkomne, som jeres himmelske Fader er fuldkommen."* Hvis man begår fejl nu, kan man sejre i morgen. Muligheder tilbydes igen og igen, liv efter liv, og hver chance, man har spildt, vil vende tilbage i et kommende liv. Der

er tid til at klatre opad, tid til at vokse. Den eneste betingelse er, at man skal leve op til det højeste, man kender, stræbe efter at blive det bedste, man kan tænke sig. Man skal anstrenge sig og kæmpe mod alt ondt. Det, som nu kun er drømme og uopnåelige idealer, vil man en dag leve op til.

Idealet vil blive virkeligt og mennesket guddommeligt.

VidsomsNettet

www.vidsomsnettet.dk